

NAŠ TEDNIK

GLASILO KRŠČANSKE LJUDSKE STRANKE

1. leto

V Celovcu, dne 14. decembra 1949

Številka 14

Proračun

Vsak skrben gospodar si bo za vse leto napravil točen načrt o razdelitvi svojih polj v to ali drugo nalogo. Po drobno bo premislil, kako in s čim bo prišel tekom leta do potrebnega denarja in kako bo ta denar najbolj gospodarsko porabil. Večina naših gospodarjev takih načrtov ne zapisuje, pač pa gotovo vsi o teh vprašanjih razmišljajo.

Podobno je tudi v državi, deželi in občini. Pri nas je navada, da se prične novo proračunsko leto s 1. januarjem vsakega leta. Do tega dne mora torej vlada pripraviti oziroma mora parlament odobriti državni in deželni zbor pa deželni proračun.

Bivši finančni minister Zimmermann je tekom jeseni pripravil državni proračun, ki je predvideval 9 in pol milijard šilingov izdatkov. Volitve 9. oktobra so prinesle ravno tu bistvene stvarne in osebne spremembe. Novi finančni minister Margaretha je odklonil proračun in se odločil, da izdela za prvo četrtletje novega, ki naj bi odgovarjal resničnemu gospodarskemu položaju.

Tudi finančni odbor deželnega zbora te dni zaseda v Celovcu in se bavi z deželnim proračunom. Glavne točke tega proračuna so: deželna uprava, torej ves deželni uradniški aparat, šolstvo, kulturne potrebščine dežele kakor gledališče, muzika, muzej in podobno, socialna oskrba, javne ustanove za podvig gospodarstva, gospodarske šole itd.

Proračun za leto 1949 je predvideval za Koroško nad 80 milijonov šilingov izdatkov, ki morajo seve biti tudi kriti s primernimi dohodki. Vse to je delo finančnega referenta deželne vlade oziroma finančnega odbora deželnega zbora.

Razume se, da smo tudi Slovenci prav zelo zainteresirani na proračunu, ker ravno iz tega najtočneje razvidimo ta, kožvano enakopravnost, o kateri se toliko govori. Bo li tudi za leto 1950. slovenska rubrika tega deželnega proračuna ostala prazna kakor je bila do sedaj? Ali tudi ta proračun ne bo vseboval nobene pomoči gospodinjskim šolam v St. Rupertu in St. Jakobu?, medtem ko je predvidenih za strokovno gospodarsko šolo nemške mladine na stotisoče šilingov. Besede niso prav nič zanimive, številke pa bodo povedale vse, nam in vsemu svetu, ki se s tem vprašanjem bavi že leta.

V deželnem zboru so že ponovno govorili o gospodarski šoli s slovenskim učnim jezikom in še danes nimamo take šole za fante. Danes ne drži izgovor, da dežela nima denarja, če na drugi strani vzdržuje deset nemških šol in je tudi v Marshallovem planu predvidenih veliko milijonov šilingov ravno za gospodarsko izobrazbo kmečke mladine. Tu je res samo dobra volja potrebna. Številke nam bodo točno pokazale, če taka dobra volja pri merodajnih krogih res obstoja, ali pa slišimo le besede in te samo tedaj, če to slučajno zahtevajo zunanje politične prilike. Vse stranke, ki so se ob volitvah borile za slovenske glasove, so obvezane, da zastopajo tako v deželnem kakor v državnem zboru tudi slovenske potrebščine, ker pač volitve nikakor niso pomenile in ne pomenijo odpoved slovenskemu jeziku ali slovenskemu kulturnemu življenju.

Tudi mi Slovenci imamo svojo pesem, imamo svoj vaški oder, za katerega vzdržuje zvezna in tudi deželna vlada svoje takozvane kulturne referente in ves njihov aparat. Tudi mi Slovenci smo zelo zainteresirani, da se primerno izgradi radio, da se dvigne kakovost radijskih oddaj, da se dvignejo naše oderiske predstave. Če so namreč za enega javna sredstva na razpolago, morajo biti tudi za drugega, to zahteva enako pravnost v dejanju in številke deželne.

Avstrijski parlament je zasedal

7. decembra se je vršila burna seja dunajskega parlamenta. Parlament se je baval z državnim proračunom za prvo četrtletje, ker so gospodarske prilike zaenkrat tako nepregledne, da ni mogoče napraviti proračuna za vse leto. Treba bo počakati pravilnega pregleda, kako bo učinkovala na gospodarstvo razvrednotenje šilinga, znižanje dohoda ninskega davka za 20% in znižanje uradniškega aparata, kakor je vse to napovedal finančni minister Margaretha v nastopnem govoru.

Poslanci so povdarjali, da se je o znižanju državnega uradništva sicer že mnogo govorilo, da so celo postavili posebne komisije, ki naj bi nadzorovale štednjo v državni upravi, a kljub temu je število državnih uradnikov lansko leto naraslo za 10.000. Povdarjali so, da imamo v finančnem uradu in davkarjih trikrat toliko uradnikov kakor pred drugo svetovno vojno. Naglašali so, da je število uradnih avtomobilov veliko previsoko. Medtem ko ima Švica le 26 voz, je v Avstriji po izjavah

opozicije 7000 uradnih vozov, po izjavah vladnih zastopnikov pa 1400. Goto. vo pa imamo že v Celovcu samem nad 26 uradnih vozov.

Tekom prvega četrtletja bo dana prilika, da se razna gospodarska vprašanja globlje proučijo in se potem napravi končni proračun za ostali del leta. S tem sta finančni minister in državni zbor pripoznala, da še nimata sigurnega pogleda na razvoj gospodarstva in valute v prihodnjem letu.

Kako se bo zaželeno gospodarsko oz. dravljenje posrečilo, zavisí predvsem od tega, da se posreči avstrijskemu gospodarstvu dobiti trdna tla na ino. zemskem trgu. Sicer je Anglija po razvrednotenju funta do sedaj napravila razmeroma slabe izkušnje. Posrečilo se ji je sicer izvoz po količini zvišati za 30%, v resnici pa se je dotok dolarjev za to blago zmanjšal za 9%.

Parlament se je na svoji seji baval z znižanjem davka na vino in soglasno sklenil, da se ta davek zniža od 1.60 šil. na liter na 1 šil. na liter. Davek na pivo pa ostane in sicer 63 šil. na hl.

Demonstracije v Avstriji

V zvezi s porastom cen zahtevajo delavske skupine povišanje plač. To povišanje naj bi se izvršilo v obliki enkratne doklade sedaj pred božičem.

V glavnem so vse gospodarske skupine pristale na tako doklado, ki naj bi znašala eno tedensko plačo ali pa 25% mesečne plače. Branijo pa se stavbena podjetja, hotelirji, mizarji in krojači. V tej zvezi so delavci izvedli demonstracije, ki so se pričele v Celovcu na Novem trgu, kjer so delavci vdrli v mestni magistrat.

Večje demonstracije so bile v Gradcu, Inomestu in Voitsbergu. Tam pa so delavci razbili vrsto trgovin in izložb in napravili mnogo škode. Vodilnih vlog pri teh demonstracijah so se polastili pretežno komunisti, demonstranti pa so bili večinoma iz socialističnih vrst in je moral celo socialistični notranji minister Helmer po radiu nasloviti pomirjevalni govor na delavstvo. Pod pritiskom teh demonstracij so stavbeniki že pristali, da izplačajo zahtevano doklado.

Imenovana doklada obremenjuje gospodarstvo za približno eno milijardo šilingov. Poleg te enkratne doklade dobivajo delavci in nastavljenici za Božič tudi posebno vsakoletno božično doklado, ki znaša najmanj pol milijarde šilingov. Na ta način bo torej obtok denarja sedaj ob božiču narasel za najmanj pol drugo milijardo šilingov. Kako se naj ob takih prilikah cene blagu znižajo in vrednost denarja poviša? Mi seve ni. kakor ne trdimo, da so zahteve delavcev neupravičene. Vsem nam je poznano, da so trgovska podjetja v ozračju, ki je nastalo ob priliki razvrednotenja šilinga, ogromno zaslužila in to doklado lahko plačajo in se tega tudi niso brenila. Znano pa nam je tudi, da bo cela vrsta podjetij s temi dodatnimi dokla-

dami prišla v finančne težave. Drugo vprašanje pa je, kje je bil državni aparat ob naraščanju cen. Imamo vendar posebne urade za določevanje in kontrolo cen, imamo finančni urad in davkarje, ki bi bile lahko obdavčile prekomerne dohodke in s tem onemogočile dobiček, ki nastane pri navijanju cen.

Okoli državne pogodbe za Avstrijo

V zadnjih tednih so se vesti okoli državne pogodbe z dneva v dan menjale. Danes so prinesli listi poročila, češ da je pogodba tik pred uresničitvijo, drugi dan pa so zopet pisali, da nastajajo nove ovire. Naenkrat se je pojavil popolnoma nov položaj. Zapadne velesile so pristale, da se na zahtevo ruskega predstavnika Zarubina vršijo med Mosko in Dunajem direktna pogajanja o ruskih dajatvah živil leta 1945 v prvih mesecih po osvoboditvi. Levičarsko časopisje skuša dokazati, da zapadne sile nimajo interesa na državni pogodbi in navajajo razne izjave zapadnih državnikov, v katerih pride njih skrb do izraza, da ne bi zabredle zapadne sile v vojaške težave, če bi se po dogotovitvi državne pogodbe za Avstrijo morale odmakniti zasedbene sile. Zapadno časopisje pa trdi, da so Rusi plačilo za povojne dajatve vrgli v debato z namenom, da se pogajanja zavlečejo in jim ni treba spraznitve njihove cone v Avstriji in s tem tudi na Madžarskem in v Romuniji, da torej tudi zanaprej lahko pritiskajo vojaško na Jugoslavijo. Razni časopisi javljajo, da je Rusija svoječasnno pristala na avstrijsko mejo na Karavankah ne na ljubo Avstrije, marveč le z namerom, da udari po Jugoslaviji in Titu.

V zgolj avstrijskih problemih pa je zaenkrat hotela imeti prosto roko. To kaže tudi zadnje posvetovanje aliiranega sveta na Dunaju, kjer je ruski zastopnik iznesel ostre očitke proti požitvi nacizma v Avstriji in sicer v VdU in „Junge Front“. Izjavil je, da so v teh organizacijah bivši nacisti na vodilnih mestih. Zastopniki zapadnih sil pa so izjavili, da bodo ta problem podrobno študirali.

Sicer pa tudi mi z ozirom na razvoj v deželi razumemo to skrb, ker tudi na Koroškem še obstoja društvo „Verein Kärntner Grenzland“, ki se je baje preobrazil, pač pa podedoval premoženje prejšnjega društva, ki je imalo namen in nalogo, da ponemčuje slovenske kraje.

Dejstvo, da so zapadne velesile dopustile direktne razgovore med Dunajem in Mosko, dokazuje, da se za kulisami vršijo še druge stvari, o katerih danes še premalo vemo, da bi o njih pisali. Pač pa je gotovo, da se je s tem sklenitev pogodbe zopet močno zavlekla in da za leto 1950 ni izgledov, da bi zasedbene sile zapustile državo.

Je li Nemčija zopet vojaško zanimiva?

Stari in mladi, vsi, ki so bili v službi pri vojaških edinicah, se bodo še spominjali, kako navdušeni so bili vodilni krogi pa tudi navadni pripadniki nemškega naroda za vojaščino. Kako je sedaj razpoloženje v nemškem narodu v tem pogledu? Vemo, da sta oba velika bloka zainteresirana vpreči nemški narod pred svoj vojaški stroj. Amerikanci so v tem smislu poskusili z izjavo, da bodo zapad branili ob Labi (Elbe). Francozi, ki imajo z nemško vojaščino boleče izkušnje, so se, kakor javlja „Reuter“ 9. XII., v svojih zbornicah jasno izrekli, da ne pristanejo na remilita-

Uredništvo in uprava „Našega tednika“ se nahaja v Celovcu, Viktringerring 26, pritličje na levo.

rizacijo zapadne nemške republike. Italijanski vladni list „Messagero“ pa s strahom ugotavlja, da se je amerikanski zunanji minister naveličal prigovarjati Francozom in Angležem, da je treba ščititi zapadni blok ob Elbi, ampak je realistično začel obrambno črto ob Pirenejih in ne ob Renu. Amerikanski senatorji, ki so potovali po Evropi, so se v svojih izjavah v Ameriki v tem smislu tudi izrazili, da je treba špan-skemu diktatorju Franku dati poleg gospodarske pomoči tudi vojaško oporo. Kaj pa pravijo k temu nemški državni ki sami? V vzhodni nemški republiki že izvajajo remilitarizacijo. Kancler za padne Nemčije dr. Adenauer se je odločno izjavil proti oborožitvi Nemčije, isto sta izrazila predsednik Heuss in socialistična stranka.

KAJ MI TEŽI

Tudi pri nas se je Krščanska stranka prav lepo postavila na noge, čeravno se nekateri še obotavljajo: ne vedo ne kod ne kam. Kristjani so in hočejo biti in ostati. Toda vzgled iz polpreteklega doba kaže, kje se človek znajde, če je samo navidezen kristjan. Kar nas je kristjanov, moramo biti to v besedi in dejanju, v zasebnem in javnem življenju. Nima mo sicer zastopnika ne v deželi ne v državi, toda imamo glasilo, glasnika! Ta pa mora zato govoriti, kot je svojčas Janez Krstnik ob Jordanu. Njegove besede morajo imeti težo. Prav razveseljivi in nam iz srca pisani so bili že marksistični članki „Našega tednika“. Ožigosati mora iz našega stališča in vidika vse napake v javnem življenju. Brez ozira na to, ali to merodajnim ugaja ali ne. Saj se ne smemo bati zastopati Kristusovega stališča.

Ob volitvah se je ljstvu od vseh strank obljubljalo: n. pr. da se bodo poslanci ravnali in slušali ljudski glas, da bodo zastopali pravico ljudstva. In kaj gledamo — doživimo že kar sedaj ob začetku? Najmočnejša stranka je že proglasila programatične točke. Podobne so one druge stranke, ki so se s to povezale. In sedaj sklepata vsaka zase za zaprtimi durmi o izvedljivosti teh. Javnosti pa bodo potem postregli kar s fakto — z dejstvi. Je to demokracija? Ali ni to prikrita diktatura. Odločno odklanjamo ljudovlade sosednih in vzhodnih držav. Ali je način naše vlade veliko boljši? Če se na eni strani čuti vpliv Moskve — pa se pri nas čuti vpliv velekapitala, če tudi ne našega. Kaj rabi mo mi vojaščino? V kateri službi bo? Ali zamore ta, in naj je kakoršna koli, ščititi našo državo? Ali bi ne bilo bolje, da se pri nas vpokliče vse one, ki se iz polpreteklega doba dosedaj še niso nič učili, v obvezno delovno službo? Ti naj se s krampom in lopato vadijo — večbajo — telovadijo. Naj popravijo škodo, ki so jo s svojim „svetovnim nazorom“ povzročili. Naj n. pr. kanalizirajo vso dolinico od Škofič pa preko Hodiš. Kruh rabimo bolj, kot je tisti boren dohodek poedinca od tujkega prometa. Medtem, ko v sosednih državah delajo, v lastno škodo, celo ob nedeljah in praznikih, pa se pri nas umetno redi brezposelnost, ki je že bila grobokop naše države. To ti je rak rana naše države. Kmet naj ti dela od zore do mraka. Poleti in pozimi naj z mladoletnimi otroci zasluži vsakdanji kruh. Kje je tu urejajoča roka države? Kje so državniki, ki ozdravijo to rakrano. Ali je to nemara znamenje demokracije? Če si sosedji znajo pomagati na svoj način, zakaj mi ne? Zahtevamo z vso odločnostjo ljudsko glasovanje glede obvezne delovne službe in glede vojaščine!!! Dve vojski in grozni nasledki so nas spametovali — izučili — ne maramo postati po molčanju sokrivni še 3. vojske. Tretja točka programa dveh strank so olajšave in dajatvah in davkih. A kaj vidimo: dajejo se samo olajšave pripadnikom. Mali človek, kmet in delavec pa naj plačujejo davke kot doslej, če ne še večje, kot se to dogaja ravno v zadnjem času. Se ne pravi to šaliti se s pretežno večino ljudstva? Ali se ne ustvarjajo na ta način razdalje med različnimi stanovi? Enake pravice — enake dolžnosti: to je naša zahteva! Kako visoke so dajatve za obvezno bolniško zavarovanje in kako malo, da skoro nič se ne nudi zato v zares nujnih slučajih. Demokracija smo in tudi državljani in zahtevamo svobodno bolniško zavarovanje. Nismo volje še nadalje podpirati gotove koritarje! Mi ne maramo drobtin od miž bogatinov, če tudi se ti imenujejo „pravičniki“. Vse ljudstvo ve, kako je prišlo do cerkvene ga davka. Ve, kdo je Cerkev k temu prisilil. Ve, da je prej država iz manjših davčnih dohodkov plačevala tudi duhovnike. Zakaj se ne vpelje tudi v tem prejšnje stanje? Zakaj se ljudstvo obremenjuje s tem in duhovniku nalaga ta sramotna služba davčnega uradnika? Zahtevamo tudi v tem ljudsko glasovanje!!! Ali ne uvidijo državniki važnega — prevažnega vpliva sv. vere in verskega prepričanja za obstoj in razvoj države? Vse vaše vpitje proti vzhodnim državam je samo komedija, če ne znate

boljše ravnati, če ne znate dejansko pokazati, kako se država postavi na temeljno močno podlago. Zdrava podlaga vsake države pa je pravičnost do vseh državljanov in med te spadamo tudi mi — majhni ljudje. Bog je z nami, ki se vzgledujemo na velikih in mislite, da ste tudi veliki. Kaj vendar so dosegli nacistična Nemčija, kaj fašistična Italija in Japonska, kaj marksistična Rusija z enostranskim zidanjem državne stavbe? Hiša, boljše hiše so se porile kot otroščje stavbe iz peska. In mislite, boste sedaj kaj drugega doživeli? Slovenci smo majhen narod, toda krivici in zapostavljanju se ne bomo uklo. nili. To si „gospodje“ zapomnite. Svetu govorite, da imamo vse pravice! Kje,

vprašam, kje? Ali v šoli, ali na uradih, ali v zasebnem in vsem javnem življenju? Ali pripoznate nas za sobrate, za sodržavljane — enkopravne? Ali ne zidate na našem ozemlju tam dalje, kjer so nacisti prenehali? Ali res mislite, da so ti prav ravnali z nami? Ne vzgle. dajte se na zapadu, še manj na vzhodu. Glejte raje na sicer majhno švicarsko državo. Dajte vsem narodom enakopravnost z večinskim narodom in ne boste potrebovali vojaščine, da bi se zavarovali za vsak slučaj. Le nasilnež se boji še močnejšega. Pravičnik pa ne rabi orožja, ker pravičnost je najboljša, najtrdnjše in najuspešnejše orožje. Pravičnost vodi do medsebojnega razumevanja, do ljubezni.

Kaj delajo in kako živijo drugod po svetu

JUGOSLAVIJA

Iz „Slovenskega poročevalca“ posnemamo 9. 10. 1949 šte. 238. Poljedelske zadruge: „Število zadrug v državi je iz dneva v dan večje. V marcu letošnjega leta je bilo 3046 zadrug s 196.287 go. spodarstvi in 868.798 ha obdelovalne zemlje. Sredi septembra pa smo imeli v vsej državi okrog 5000 zadrug z 250.000 družinami in več kot 1.400.000 ha obdelovalne zemlje.“

Za polletne in prve jesenske mesece je značilno, da se je tedaj povečal dotok srednjih kmetov v zadruge. S tem je dobilo naše kmečko obdelovalno združenstvo novih moči in ustvarjeni so bili pogoji za hitro povečanje kmetijske proizvodnje. S tem da prinašajo srednji kmetje v zadruge delovno živino, stroje, inventar, boljšo zemljo, in delovne izkušnje, se izpopolnjujejo obstoječe zadruge, ki so bile doslej v mnogih primerih brez vseh teh pripomočkov, ker so v njih prevladovali revni kmetje.“

Kaj je prisililo srednje kmete, da so se odpovedali osebni lastnini in delili po „Poročevalčevem“ poročilu z reveži revščino v zadrugah, tega pa nam list ni povedal.

ITALIJA

Tudi v Italiji je prišlo zopet do socialnih nemirov. Tokrat gre tam za zemljo. Poljski delavci so zasedli v južni Italiji in na otoku Sardinija zemljo veleposestnikov in jo hoteli razdeliti. Vlada je bila prisiljena zastaviti policijo ob enem, pa je zagotovila, da izide v kratkem zakon o agrarni reformi.

Po menju vlade se mora ta reforma izvajati postopoma, da se najprej pripravi pomožna sredstva, poslopja in tako dalje.

JERUZALEM NAJ BI PRIŠEL POD MEDNARODNO UPRAVO

Na seji UNF so ta teden sklenili, da dobi Jeruzalem mednarodno upravo, temu se protivijo tako Židje kot Arabci. Država Izrael baje namerava proglašati Jeruzalem za svoje glavno mesto.

Komunizem in Kitajska

Brez kakega odpora so komunistične čete zasedle Tschungking, zadnjo trdnjavo kitajske narodne vlade. Vladne čete in uradi so se iz mesta umaknili in vkorakali so komunisti. To je sploh značilnost kitajskega vojskovanja. Pravih bitk sploh ni. Največ kar je, je ne kak tepež prvih čet, ki pridejo v mesto in zadnjih, ki zapuščajo mesto. Če kak poveljnik spozna, da je zanj stanje neugodno, se s svojimi četami od tistega kraja kar hitro poslovi. Komunisti imajo pod svojo vlado sedaj skoraj vso Kitajsko. Kljub temu se narodna vlada še ni podala. Zlasti Amerika jo vspodbuja ne zgubiti poguma. Je še precej pokraj, kjer vojska narodne vlade uživa

Merodajni krogi so mnenja, da iz tega znajo nastati še večji zapletljaji. Tudi glede Betlehema obstojajo isti načrti.

AVSTRALIJA

Pri volitvah dne 10. decembra so socialisti tudi v Avstraliji zgubili večino. Zmagala je koalicija kmetov in liberalcev in bo s tem sledila tudi njihova vlada, katero so imeli do sedaj osem let v rokah socialisti.

Pred kratkim časom so zgubili socialisti večino tudi v Novi Zelandiji. Začetkom marca bodo parlamentarne volitve tudi v Angliji in ves svet pričakuje z napetostjo izid teh volitev.

KAJ BO S HELGOLANDCI?

Vlada Zapadne Nemčije je zaprosila komisarje velesil, če bi se prebivalci otoka Helgoland smeli vrniti. Leta 1947. so jih namreč z otoka preselili na celino, da so zasedbene čete tam lahko izvajale vojaške vaje. Skupno so na otok z zračnimi napadi spustili 4600 ton razstrelilne snovi. Zaradi tega je otok tako razkopan in razrit, da je nemogoče na njem prebivati. Helgolanci bodo morali ostati v Nemčiji ali se preseliti kam drugam.

BERLIN MORAJO ZAPUSTITI

V hišnem zaporu, zastraženi po ljudski policiji, so v Berlinu člani jugoslovanskega vojaškega poslanstva. Vseh osem članov z družinami vred je dobilo na znanje, da morajo do polnoči 17. decembra zapustiti sovjetski del Berlina. 8. decembra je vzhodno-nemški notranji minister pojasnil omenjenim Jugoslovanom, da jim je prepovedano prestopiti ozemlje vzhodno-nemške republike, ker so poskusili kršiti zakone in red, ko se je podpolkovnik Sabinovič hotel v svojem avtu odpeljati v angleški del Berlina, mu je policija zalepila avto.

BERI IN ŠIRI „NAŠ TEDNIK“

Če Vam pošta list ne dostavlja redno, reklamirajte na domači pošti, če pa tega ne uredijo takoj, nam to nemudoma sporočite.

Posebna božična razstava v koroškem deželnem muzeju

Sedanji upravitelj deželnega muzeja v Celovcu, dr. G. Moro, je s sodelovanjem raznih priznanih zgodovinarjev in ljubiteljev umetnosti pripravil lepo razstavo, ki bo odprta od 13. decembra do 8. januarja 1950.

Zanimiva razstava nam prikazuje različne vrste steklenih predmetov, kozarcev, kelihov in porcelanastih okrasov, ki imajo zlasti estetski učinek. Razen tega „lepotnega dela“ pa opazimo tudi zbirko različnih marmorjev in redke, dragocene kamne geološke muzejske zbirke. Prav v današnjo sneženo pokrajino pa pristojna razstava zimskih živali Koroške. Zadnji medved s Koroške in zadnji volk, ki so ga ustrelili v Labudski dolini sta najvidnejša zastopnika te zbirke.

Najbolj zanimivo pa je obiskati drugo sobo, kjer se vrstijo lepe zrezljane jaslice. Zelo razgibano življenje izražajo južnotirolske jaslice. Lepi posnetki jaslic prof. dr. Gebhardta Roßmanitha to razstavo še poživijo.

V smeh spravijo obiskovalca različne naličnice, „larfe“ po domače, ki so bogve kdaj že krasile hudobne in grde parikle.

Zaključek celotne razstave je posvečen Trem kraljem in njihovim zvezdam. Tu je zastopana tudi umetnost pekov; srca iz leca, parklji različnih oblik kažejo iznajdljivost naših prednikov, ki pa sta, jo sedaj posnela peka iz Volšperka.

Karta običajev na steni hodnika nam z raznimi znamenji razlaga, kakšne navade so pri nas ohranjene.

Vstopnina za odrasle znaša 50 grošev, za otroka s spremstvom pa 30 grošev.

NOVI IN ZANIMIVI PROCESI

V Sarajevu in Sofiji se vršijo zanimivi procesi. V Sofiji sodijo Titov komunistem, v Sarajevu pa moskovski komunistem. V Sofiji so glavni obtoženci bivši sekretar komunistične partije in namestnik ministrskega predsednika Kostov. Dolžijo ga, da je imel zveze s Titom in Jugoslavijo in je uganjal špijonažo za zapadne sile. Baje je hotel iztrgati Bolgarijo iz ruskega objema in jo pridružiti balkanski zvezi z Jugoslavijo na čelu. Kakor je pač pri diktaturah običajno, obtoženci priznavajo vse očitke in se še celo sami obdolžujejo in prosijo stroge obsodbe.

V Sarajevu so pa sodili 12 ruskih beguncev, ki so 1917. bežali iz Rusije in so sedaj baje delali po navodilih Moskeve.

Smisel obeh procesov pa je očitno ta, da se dokaže na eni strani pravilnost Titove ali na drugi strani Stalinske linije.

ČUDNO DARILO

Že svojčas so časopisi pisali o prikazovanju Matere božje v Rimu. Uslužbenec cestne železnice Bruno Cornacci hola je s svojimi otroki šel na sprehod v precej zapuščen park. Bil je popoln brezverec in se je bil udeležil tudi španske državljanske vojske. V votlini „pri treh vodnjakih“ pa se je otrokom in njemu pokazala Mati božja. Od tedaj na tisto mesto roma veliko ljudi, dasi Cerkev prikazovanj še ni potrdila.

Zdaj poročajo, da je omenjeni mož pred par dnevi izročil sv. očetu nek zavitek z besedami: „S tem orožjem sem hotel Vas, zelo častiti oče, umoriti.“ Bodalo je bilo zavito v papir, ki ga je sprejel papež. Spreobrnjeni mož je dobil odvezo in blagoslov najvišjega duhovnika. Ena njegovih hčera je vstopila celo v samostan, on sam pa je zdaj odličen katoličan.

VREDNOST AVSTRIJSKIH GOZDOV

Sovjetska zveza je dala odlok da se poseka 28.000 ha avstrijske gozda. Gre za gozdna posestva, ki jih je ruska vlada zaplenila kot nemško lastnino. — Posekani les bodo izvozili na Madžarsko, je izjavil uradnik ministrstva za narodno gospodarstvo. Pravi dalje, da bi tudi po plačilu 150 milijonov dolarjev, ki jih Rusi zahtevajo od Avstrije kot povračilo za nemško imovino, ne ostalo nobeno drevo več v omenjenih gozdovih.

Pri nas na Koroškem

ŠT. RUPERT PRI VELIKOVCU

Prvo poročilo, ki ga pošiljamo iz našega kraja priljubljenemu listu „Naš tednik“, je žalostna vest, da nam je nemila smrt prizadela teško izgubo. Lepa Bobkova kmetija v Orličevsi je izgubila pridnega gospodarja, družina skrbnega očeta, šentruperska fara pa vzglednega vernega moža. Dne 1. XII. t. l. je umrl v bolnišnici v Volšperku, star šele dobrih 47 let, g. Anton Riepl, p. d. Bobek. Pred 6 tedni se je podal tja iskat zdravja v težki želodčni bolezni, a bilo je, žal, prepozno, tudi operacija mu ni mogla več pomagati. Tako so nam pripeljali mrtvega nazaj in smo ga v nedeljo, 4. XII. položili k večnemu počitku na domačem pokopališču. Velikanska udeležba pri pogrebu, kakoršno še v mestu redko vidiš, je bila priča, kako so rajnega spoštovali in ljubili daleč naokoli. Pa saj je bil tudi res spoštovanja vreden mož, kakoršnih dandanes, žal, ne najdeš veliko: veren, pošten, delaven, zmeren, skromen. Vsa fara in okolica žaluje za njim. Rodil se je v sedmih šmarjeških župnijah, v znani Plešarjevi družini v Hrenovčah; toda že iz otroških let je bil tesno povezan s št. Rupertom, ker je obiskoval tukajšnje šolo. Tako ni čuda, da se je pozneje kot 27 leten mož priženil sem, na Bobkovo kmetijo v Orličevsi, kjer je pridno in uspešno gospodaril. Vojska tudi njemu ni prizanesla. Moral je iti na fronto in nato v ujetništvo, kjer si je nakopal hudo bolezen v želodcu, na kateri je zelo trpel vsa leta po vojni, dokler ga ni položila v prezgodnji grob. V življenju se je vedno ravnal po krščanskih načelih in se ni obračal po vetru; videlo se mu je povsod, da je zajemal pravo življenjsko modrost v krščanski šoli in je svoje znanje in izobrazbo vedno izpopolnjeval z marljivim prebiranjem dobrih knjig in listov, posebno Mohorjevih knjig, Nedelje, Družine in doma in tudi še „Našega tednika“. Naj mu velja časten in hvaležen spomin; žalujoči družini pa izrekamo iskreno sožalje!

OBIRSKO

Oh, ta mrjasec!

Ker v „Našem tedniku“ še ni bilo novice izpod Obirja, sem šel sam po nje in zvedel sledeče: kar se na Obirskem redko kdaj zgodi, se je zgodilo zadnji ponedeljek pred adventom. Brat in sestra sta se poročila. Toda ne tako, da bi brat

poročil sestro, ampak, da je Jamnikov Rajmi pripeljal Plaznikovo Urško pred oltar in njegova sestra pa Artačevega Tičaja. Zato smo imeli obenem kar dve ojetosti in seveda velik rom-pom-pom. To se pravi: veliko svatov, mogočno muziko z bobnom, polno starih šeg in navad. Obirski risbarski in slikarski mojster Hanzej je kar sam svatom zaprl pot v cerkev. Toda, ker ni hotel ali ni mogel rešiti od strani starešine stavljene uganke: „Kdo hodi in leta po štirih kakor pes, pa ni pes,“ se je moral za par šilingov umakniti in podreti svojo zaporo. Zarotil pa se je, da bo vse to narisal na papir in pred starešino naslikal živo lisico. Bomo videli, ali bo mož beseda. — Poročenima paroma naše iskreno voščilo in obilo sreče v novem stanu! — Snega smo letos imeli že več, kot celo lansko zimo. Nekaterim je kar prav prišel, ker jim je poživljal studence, ki so že zelo usehnili. Če kaj velja obirsko pravilo glede snega, mora ta še skopneti, ki nam je pobelil gore in doline, ker mecesnove igle morajo pasti na kopno zemljo. Večina mecesnov pa še kar zadržuje svoje rumene igle. — „Oh, ta mrjasec!“ je vzdihnil kmet A, ko sta mu dve pitovni svinji svojevolično povrgli vsaka po več mladičev. „Oh, ta mrjasec!“ se je zahudovala sosedka B, ko je njena pitovna svinja njej podarila pet pujskov. „Oh, ta mrjasec!“ je zagodrnjal kmet C, ko je spoznal, da tudi njegove svinje, določene za kolone, hočejo pomnožiti svinjski rod. „Oh, ta mrjasec!“ je zagodel kmet D, ko je ušel njegov mrjasec iz svoje svinjske ječe in jo popihal v gore. Šele drugi dan so našli ubežnika po dolgem iskanju na poti na Obir. Seveda se je ta branil na vso moč, da bi zopet izgubil svojo zlato svobodo. Toda premoči se je moral udati in begunca so zvezali in odgnali v svinjski arest. — Nove vrste traktor si je nabavil E, kupil je namreč žrebec, ki mogočno vlačil gumi-voz z lesom v šajde in v žel. Kapljo, a včasih rad ponagaja svojemu vozniku, kakor traktor svoje mu šoferju.

ŠT. LIPŠ PRI ŽENEKU

Tudi mi se hočemo enkrat oglašiti v „Našem tedniku“, katerega prav radi prebiramo, ker piše vse vesele in tudi žalostne novice skoro iz vseh podjunskih vasi, samo od št. Lipša pa dozdej ni bilo kaj slišati. Ne vem, ali res ni nič novega ali smo mi taki, da vse veselje

in žalost koj za sebe ohranimo. Tudi pri nas je bila letos prav dobra letina, ne bo nam manjkalo kruha in belih potic, tudi mastno pečenko si bomo lažje privoščili, to pa zato ker so postali naši prašiči bolj svobodni. Tudi sv. Urban se nas je lepo spomnil in nam napolnil vse sode, da se bo tudi lahko marsikomu zavrtelo v glavi. In kadar zapojejo naši fantje na vasi: „Pri nas mošta ne prodamo, ker ga sami prav dobro piti znamo,“ se nam ta pesmica kar fletna zdi. Veselih ohceti smo letos precej imeli, katere so se vršile v gostoljubni gostilni pri Škorjaku. Vsem novoporočencem želimo obilo sreče! Bilo je pa tudi obilo gorja in žalosti vmes. Rešilni avto je imel veliko opravka v naši fari. Kar pogosto se je oglašil letošnje leto in vozil naše farane v celovško bolnišnico iskat zdravja, katerega pa na žalost ni so vsi našli. Štiri župljane so pripeljali v mrtvaški krsti nazaj. Ob veliki udeleži smo jih položili v domačo zemljo k večnemu počitku. Pa še nekaj; v naši cerkvi se je tudi marsikaj spremenilo. Naš častiti g. župnik Srienec so poskrbeli, da je dobilo župnišče novo streho, cerkev pa nova okna in kar je še najlepše, električno luč, katere je gotovo naš mežnar najbolj vesel, ker mu ni treba pri zgodnjih mašah prižigati petrolejk po cerkvi. Vrla Karincelnova Lena, žena Ludvika Aguština je zapustila naš cerkveni kor. Skoraj 50 let je skrbela za lepo cerkveno petje in toliko ur žrtvovala za lepoto naše cerkve. Veliko pevcev se je v teku dolgih letih zamenjalo na našem koru, a Lena je ostala zvesta; kot dekle in žena je zapela tisoče lepih Marijinih pesmic, za katere jo bo gotovo tudi ona obilo plačala. Mi vsi farani se ji prisočno zahvaljujemo za njene prevelike žrtve in trud, ker se zavedamo, da kar je ona storila v čast božjo, le redko kdo zmore. Zdaj, ko se je odločila, da bi še rada imela nekaj mirnih ur, ji vsi želimo, da bi jo Bog ohranil še mnogo let med nami.

ŠKOCIJAN

Bolj poredko se oglašamo v „Našem tedniku“, čeprav ga vsak teden željno pričakujemo. List nam zelo ugaja, ker prinaša toliko novic iz vseh vasi širom naše domače zemlje. Danes pa hočemo poročati, da tudi mi v Škocijanu ne spimo.

V nedeljo 4. t. m. so nas iznenadili naši otroci pod vodstvom obeh veroučiteljev z lepo uspelo Miklavževno prireditvijo. Ker je bilo zanimanje veliko in za velike prireditve še zaenkrat nimamo primerne prostora, smo imeli kar dve prireditvi. Prva je bila za otroke ob poltreh, druga pa za odrasle ob štirih. Obakrat je bila dvorana v župnišču polna do zadnjega kotička; mnogi sploh niso našli več prostora in so se morali vrniti. Pa se je res tudi splačalo prire-

ditev ogledati. Videli smo tretje dejanje spevoigre o Miklavžu.

Nastop angeljčkov z ubranim petjem nas je vse navdušil. Pa tudi parklji niso bili kar tako; tudi oni so se predstavili z pesmijo in kar strah nas je bilo ob tem prizoru, ki je res prikazal pravečati pekel. Nato pa je prišel sv. Miklavž; angeljčki so ga pozdravili z lepo pesmijo. Pri razdelitvi darov pa je marsikatero srce burno bilo, ko je Miklavž pričel brati iz svoje knjige levite. Pa koliko zanimivega je prišlo na dan! Tega in onega je moral pokarati in mu priporočiti, da naj se poboljša.

Z lepo pesmijo se je nato nebeški poslanec s svojim spremstvom poslovil od nas in odpotoval dalje proti Celovcu, kjer ga je čakalo lepo število naših prijateljev, ki tam živijo.

Lepo uspela prireditve nas je vse iznenadila. Vsa čast in priznanje onim, ki so se za njen uspeh potrudili. Med našo mladino pa smo odkrili mnogo igalskih in pevskih talentov. Zato upamo, da nas mladina kmalu zopet iznenadi in povabi za kakšen nedeljski popoldan. Mogoče že o Božiču? Zelo bi nas veselilo!

ŠTEBEN PRI GLOBASNICI

V naši župnji poteka življenje zelo mirno in brez posebnih novic, a vendar še ne spimo.

Dne 4. decembra smo priredili „Miklavžev večer“. S kratko Miklavževno igro, s petjem angelov in z nastopom Miklavža ter parkljev je naša mladina razveselila zbrano množico, ki je napolnila Sognovo dvorano kakor še prej nikdar. Igralci so svoje vloge krasno rešili. Letos je mladina pokazala, da vsaka skupnost res veliko zmore; posebnost, če gre z dobro voljo in z veseljem na oder.

Začeti je treba z mladino.

Pridno tudi gradimo in popravljamo. Omenim naj samo regulacijo vode, ki teče iz Globasnice skozi Šteben. V času dolgotrajnega deževanja smo se večkrat bali, da bi voda vdrla skozi breg, ter bi ne plavali. Zato je bilo nujno potrebno, da se je reka regulirala. Štiri mesece se je bavilo zelo veliko delavcev iz Strpne vasi in iz drugih krajev pri tem težkem delu. Če je polir za malo časa odšel, so hitro pogledali malo v glazek, a večkrat tudi pregloboko. Lažje so potem dražili štebenska dekleta. Te nove naprave smo vsi zelo veseli. Tudi strahu nam zdaj ni treba več imeti, da bi voda prodrla ter zanesla štebensko mesto v Dobrovo.

KLANČE PRI REBERCI

Pred kratkim je umrla oskrbnica pri Lekšju, Treza Tršek. Osamela se je podala od časa do časa k hčerki v oddaljeni Podkloster ali pa k sorodnikom v Velikovec, a se kmalu zopet vrnila v svoj privajeni delokrog.

Lea Fatur:

Matjažek

(Nadaljevanje)

Mož ob krampu dvigne ponosno glavico: „Koroška ne pozna sužnosti! Plačujemo gosposki, kar ji gre, zemlja pa je naša, po našem starem pravu. In če pritiska na nas prihajajo, se dvignemo za svoje pravice, ki nam jih mora zagamtiti vsak knez, ki dobi od cesarja Koroško, da gleda na red. Iz naših kmetijskih rok dobi deželo. To je spomin iz časov, ko si je izbirala svobodna Koroška svobodno svojega vladarja; to je up, ki ga imamo, da bo zmagala še naša pravica in bomo sami gospodje na svoji zemlji.“

„Ponosni si!“ zatrdi Mahmud. „Slišal sem v Carigradu o vaših puntih. Mi sočustvujemo z junaki.“

„Upiramo se pretiranim zahtevam gospode in zahtevamo, da nas brani vaših napadov. Vi se pa veselite, da slabi dežela v domačem prepiru. Ena kočica, ena sušilnica in en skedenj so ostali od Rožeka do Mohlič — tako so pospravili osemindesetdesetega leta vaši ljudje. In posmehovali so se ubogim oropanim: „Vi nimate pravega boga, vi si delate boga iz lesa in kamena. In zakaj vas ne branijo vaši knezi?“

„To je res,“ vpade Mahmud, „vi ste malikovalci, ki so gnus pred Alahom. Vi molite tri bogove, zato vas je dal

Alah nam v roko; zato bo padel Dunaj, kakor je padel Carigrad.“

„Ne daj Bog!“ povzdigne suženj roko in oči v nebo. „Mi častimo presveto Trojico, ki je en Bog. Vi tega ne razumete, kaj bi ti pravil. Kipi iz lesa in kamena so pa samo spomin, podoba, ne pa Bog ali svetnik. Velik je naš Bog, neskončen in pravičen. Za našo mladost v veri nas pokori s turško nadlogo, pa ko bo dovolj naše pokore, bo uničil prevzetnost vaših janičarjev in sultanov...“

„Zapadel si smrti!“ se raztogoti Mahmud in zgrabi po sablji. Ustavi ga pa pogled iz velikih žalostnih oči. Osramočen se vrne v hišo, ugibaje, kaj naj stori s predrznim sužnjem — in razveseli se misli: „Prodaj ga! Moj suženj je.“

Pred vrati v seraj dobi Alija. Veli mu: „Takoj boš obvestil izbirarja sužnjev Simaha, da mu prodam svojega sužnja Podkrnca.“

Ali poskoči, kakor da ga je v peto pičil gad. „Ti boš koga prodajal?“ reče začudeno-zaničljivo.

Begič vzraste: „Ne bom vprašal tebe za dovoljenje! Konec bom naredil vajinim spletkam!“

„Ti?!“ Porogljivo ga premeri Ali in gre v seraj k begu. (Glej sliko!)

„Tožit me gre,“ pomisli Mahmud, „grem pa sam k Sinahu.“ Ne da mu, da bi se prepiral z očetom in Alijem, toda obide ga naenkrat strah, da izve, kaj je s tem kmetom in Alijem. Ko se vrne od trgovca s sužnji, dobi pred serajem

Alija in Podkrnca, oba v živahnem pogovoru. Mahmud postane. Nekaj ga zaskeli. Njegov suženj žari radosti in je ves izpremenjen. Ali se pa reži hudobnozadovoljno. Zbere se Mahmud in stopi med pogovarjajoča se. Reče Podkrncu: „Poslovi se od svojih prijateljev! Jutri pride Simah po tebe.“ Nato pogleda zmagovito Alija: „Začel sem... In če mi boš nagajal, prodam še tebe!“

Nem stoji Podkrnec. Ali pa zraste divje: „Ti mene?! Ti sploh koga? Ti, ki sem te pobral na cesti... Glej, da jaz ne prodam tebe — saj si sin sužnja — da, prav tega sužnja sin si, ki ga prodajš...“

Iz dveh grl se izvije velik krik. Radoستن iz Podkrnčevega, obupen iz Mahmudovega. Oba zijata v moža pred seboj. Bliskovito preleti Mahmudu možgane spoznanje: Zato vse to, kar ni razumel! Zastoka kakor človek, ki ga vlečejo roparji. „Pa kaj nisem jaz begov sin?!“

„Nisi!“ sikne Ali. „Begu je umrl sin nek v Bosni in ni vedel, kako naj se vrne brez otroka k ženi. V Sarajevo so ravno tedaj prignali Turki plenilci četo zaslužjenih otrok. Imel sem dobro misel — in res sem našel dečka, ki je bil na las podoben umrlemu. Ko je pa poslala tvoja teta tega sužnja tebi v dar, sva z begom takoj uganila, da je to tvoj oče. Saj si nam pravil, da si Matjažek Podkrnčev. Molčala sva in skrivala sužnja pred teboj. In ne bi bil izvedel ne ti ne on, kaj imata skupnega, ko bi ti

ne bil začel tako prevzetovati. No — no! Ni treba, da me gledaš tako divje — in tudi sabljo pusti v miru! Saj se pomenimo zlepa in vse ostane pri starem. Zame je dobro, da veš, kaj si — zate je pa dobro, da molčiš o tem in ostaneš, kar si zdaj. S svojim očetom se pa pomeni sam.“

Hudobno se zareži Ali in vrne v seraj. Mahmud se hoče zasukati za njim — z enim mahljajem bi mu oddobil hinavsko glavo! — in ne bilo bi ga več, ki bi pričal, da on ni Mahmud, sin bega iz Valjeva, vnuk velikega vezirja. Pa ga ustavi žalosten glas, ki mu je bil znan iz prvih otroških let. Podkrnec vzdihne:

„O rane Jezusove! Ko bi jaz bil kak bogat plemič, ne bi se me sramoval, sin moj! Vem, da ti je težko, Matjažek... Pa pomisli, da je naključil Bog tako, da se reši tvoja duša. Molitev tvoje stare in mlade matere je izprosila to — molitev botra Matjaža. Kaj se ne spominjaš več botra Matjaža? Puntar? Rekel si: „Tudi jaz jih bom, Turke grde!“ Se ne spominjaš več miške in kače, ki sta hodili k tebi na malico? Stare matere in svatbe? Hlače, ki ti jih je sešil strio Andraž? Sablje? Tvojo mater je ranil Turak, ko te je iztrgal iz njenega naročja. Komaj smo jo pozdravili z božjo pomočjo... Se li ne spominjaš Celovca, Matjažek? Veš, kako sem te spoznal na prvi pogled? Pa si mi rekel, da si begov sin.“

(Dalje prihodnjič)

Za pečjo pri teti Mojci

Drage prijateljice in prijatelji!

Dvakrat sem zastoj prosila za moj prostor pri peči v „tedniku“, a danes se mu ne odrečem. Ali ste bili že kaj hudi na teto Mojco? Mislim, da ne. Bom pa danes bolj pridna.

Pisala mi je Rezika iz Podjune. Pravi, da bi tudi rada brala naše pogovore in povesti, pa ji slovenščina, branje tako slabo teče. Ljuba Rezika, ne bodi žalostna. Še in še vzemi list v roke, pa bo počasi šlo. Govorila sem s Tonijem. Ta kole mi je rekel: „V šoli se nisem učil nič slovenščine. Naročil sem list. Pridno preberem vse od začetka do konca (veš je že malo starejši kot Ti in veliko večji). Prav vse razumem. Včasih se mi kak naslov zdi nezanemljiv, ko pa začnem brati, se pa ves zamislim v to, kar je tam napisano. Tako, draga Rezika, vzemi Tonija za vzgled. Tudi jaz sem se morala učiti, da zdaj nekaj znam. Žalostno bi bilo, če bi ne znala slovensko brati. Saj so v tem jeziku govorili tvoji dedeji, babice so slovensko žebra. In mamica Ti pri zibel slovensko peli. Toliko lepih Mohorjevih knjig leži pod streho, zakladi znanja, lepe povesti, zgodovina in igre so skrite v njih. Z gladkim branjem si boš ta zaklad prisvojila, to bo postalo Tvoja last. — Veš, ni lepo, da že deklice mislijo kaj na lase, obleke in druge manj važne stvari. Kar boš v glavi imela, to ostane!

Pa poslušajte vsi, ki ste se še zbrali pri meni za pečjo lepo zgodbo!

Vsi poznate gosli. To je glasbilo, s katerim najlažje in najlepše posnemaš človeški glas. Ali pa veste, kdaj in kako so gosli nastale?! Ne. Vam pa jaz povem.

V bajti ob gozdu sta živela cigan in ciganka. Bila sta revna kot cerkvene miši. Nista imela otrok, pa sta si jih zelo želela. Slednjič se je žena napotila na otok sredi jezera, kjer je kraljevala vila Jasna. Prosila je vilo za sina. Vila je obljubila:

„Dobila boš sina, ki bo kraljeval nad ljudmi in bo zapustil svoje kraljestvo svojim potomcem.“

Ciganka je res dobila dečka. Sedeval je rad v gozdu, poslušal je šumenje listov, smeh potokov in pripovedovanje ptičkov. Ničesar se ni učil ni ničesar ni znal. Ko je dorasel, sta mu umrla oče in

mati. Fant si je mislil: „Kaj naj počnem zdaj? Vila Jasna mi je obljubila, da bom kraljeval in da bom srečen. Hajd! Poiščem si srečo.“

Pa je šel po svetu, hodil od vasi do vasi in od mesta do mesta.

Prišel je v mesto Gog, kjer je vladal kralj Vesel. Tisti kralj je imel prelepo hčer Muziko. Razglasil je, da jo dobi za ženo samo tisti, ki bi iznašel nekaj, kar ni videl še nihče. Cigan je šel h kralju in mu rekel: „Jaz vzamem tvojo hčer. Povej mi, kaj naj naredim?“

Kralj se je razjezil: „Svojo hčer dam samo tistemu, ki bo naredil nekaj, kar še ni videl nihče.“

„Kako naj jaz vem, kaj je to?“ „Ker vprašuješ tako neumno, boš poginil v ječi.“

Vrgli so cigana v globok stolp. Tam je imel za družbo pajke in miške, netopirje in škarkarje. Pa je vzdihnil: „O vila Jasna! Laž je tvoje prerokovanje! Tu umrjem, v temni ječi...“

Kar se strese stolp in velika gospa v rdeči šumeči obleki stoji pred ciganom.

GOSPODINJA-ZDRAVNICA

Mati pozna najbolj telesne slabosti svojih otrok; od narave ji je dano razumevanje, kako naj pomaga svojim. Gospodinja ve za navade moža in poslovanje, razume, kaj jim škodi, in ima vedno pripravljeno kako zdravilce za majhno bolezen; ve pa tudi, da je treba ob resnih napadih klicati nemudoma zdravnika, ne čakati, ne bati se stroškov! Ne sklicati posveta vseh sosed dve uri na okrog, ne pošiljati k raznim vračarjem, ki vedo baže več kakor vsak učen zdravnik. Najslabša navada v mestu in v vasi je ta: zbere se kup znancev in vsak svetuje svoje. Zgodi se tudi pri izobraženih ljudeh, da poskušajo vse po vrsti, kar kdo nasvetuje, poleg tega še zdravnikova zdravila. Ko pride zdravnik, jih skrijejo. Zdravnik opazi, da ni nekaj prav, pa kako naj on ve, s čim ste pitali bolnika? Gospodinja! Ti moraj biti modra! Zdravniku moraš vse povedati kakor pri spovedi, zdravniku moraš pomagati pri zdravljenju, ne pa

nom. Po ramah ji padajo črni lasje, v rokah drži palčico in podolgovato reč, ki je zbita iz tenkih deščic. Votla je in ima na vrhu majhno luknjo.

Bila je vila Jasna. Spregovorila je sladko: „Prerokovanje vil je vedno resnično. Vzemi mi pest las in napni jih po zaboju in po palčici!“ Cigan izbere nekaj lepih las in jih napne ter gleda, kaj bo.

„Potegni s palčico po laseh!“ veli vila. Cigan potegne in miške približajo iz kotov, netopirji se prestrašijo.

Vila vzame zabojuček in potoči v votlino svetle solze. Nato si obriše oči in spusti v votlino svoj srebrni smeh. Pa veli ciganu: „Potegni z lokom po laseh!“

Potegnil je cigan in jokalo je in vrisalo iz gosli. Vila se je nasmehnila: „Kraljeval boš... Ljudje se bodo ali jokali ali veselili, kakor jim bodo ukazale tvoje gosli. Zahtevaj, da te peljejo pred kralja.“

Cigan je sviral pred kraljem. Ves dvor se je zdaj jokalo zdaj smejalo, kakor je hotel cigan.

Kralj je rekel: „Res ni videl še nikdar nihče kaj takega!“ In je dal ciganu hčer za ženo. Od takrat kraljuje cigan v kraljestvu muzike.

Dragi moji, za drugič imam spet nekaj lepega. Ta čas pa pridni bodite, da boste božjemu Detetu v sredi noči mogli podariti veliko žrtev.

Pišite mi še!

Vaša teta

Mojca.

bolezni, so tudi poljudno spisane knjige o domačih zdravilih. Kaka taka knjiga naj bi bila v vsaki hiši. In sicer je taka knjiga tem boljše, čim bolj preprosto je pisana in čim bolj nedolžna zdravila nasvetuje. Knjiga z učenimi opisi telesa in boleznih so samo za precej izobražene žene; noben opis pa ni tako temeljit, da bi mogla gospodinja po njem jasno soditi in spoznati, kje je bolezen; zato preveliko proučevanje takih preučenihih knjig ni v posebno korist gospodinje, ker ni temelja zdravstvene predizobrazbe; včasih je tako prebiranje še naravnost v škodo. Saj škoduje že majhen ovitek, ako ni ob pravem času in na pravem mestu, kaj šele, če začno gospodinjice na svojo roko z različnimi lekarniškimi zdravili.

Silno važno za zdravje je umivanje in kopanje. Prejšnje čase je imel vsak brivec (padar) kopalnico, kjer so se kopali ljudje po sobotah. A danes pogosto ne najdeš v marsikateri hiši niti poštene skleda, da bi se umil. In to, gospodinja, je vendar prva potreba za zdravje. Prav v našem času je potreba, da se umije vsak dan po vsem telesu, da se iznebiš nesnažnega prahu, ki ti razjeda kožo. Umivanje pospeši obtok krvi. Ako navadiš svoje otroke na vsakdanje kopanje, oziroma umivanje, jim boš dala na pot življenja najdragocenejšo zdravilo. „Snaga, je to, kar biva lahko v najsiromašnejši koči.“ In „snaga povsod“ naj bo tvoje prvo, najboljšo domače zdravilo.

KLANJE SVINJ PROSTO

Iz ministerstva za kmetijstvo javlja, da je klanje svinj prosto. Vendar je treba zakon javiti vsaj do zadnjega dne pred klanjem občini. Navesti je treba tudi osebe, ki bodo preskrbljene z mesom in mastjo. Pregled mesa po meso. gledniku pa ostane.

POZOR

V LEPI BOŽIČNI ŠTEVILKI

lahko voščite svojim prijateljem in odjemalcem vesele praznike.

Običajno voščilo stane 5.— šilingov.

Pošiljajte na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26.

Zadnji številki našega lista smo priložili polovnice in prosimo, da se teh polovnic in se po možnosti pri tej prilici spomnite tudi tiskovnega sklada in nam pomagajte poravnati naše račune za staro leto.

List stane celoletno	šil. 19.20
polletno	šil. 9.60
četrtletno	šil. 4.80
posamezna številka	šil. 0.40
Za inozemstvo stane list celoletno	šil. 40.—

Trdo so padale še druge besede. Gospod Just pa so molili in prosili Gospoda za svoj dom in rod, postili so se zanj in delati pokoro, žrtvovali so svoje življenje za slepo svoje ljudstvo.

*

Prevarani so mnogi zapustili svoje domove, zapustili rodno vas, domačo cerkvico, zapustili lepi kraj in šli za praznimi obeti in upi. Tudi Tevž.

Prišel pa je polom, podrla se je hiša, postavljena brez temeljev, zgrajena na pesek. Razsula se je država, ki so ji obetali tisoč let. Tedaj so se nekateri izseljenci vrnili, nekateri so ostali v tujini. Med tistimi, ki so se vrnili, je bil Zarnikov Tevž. Vrnil se je brez imetja. Vrnil se je tja, kjer je bil nekdanji njegov dom. Tuji gospodarji so bili v njem. Tevž je iskal strehe in koticke, kjer bi mogel ostati. Našel si je zatočišče v napol razdrti baraki, ki so jo vojaki med vojno postavili malo višje, kakor pa je bil njegov rodni krov. V tej baraki se je nastanil. Zdj gleda dan na dan na nekdanjo svojo domačijo. Streha je silva kot nekdanji varstva pa ne daje več njemu, temveč tuju. Na hodniku okoli hiše cvetijo rože kot nekdanji, a zdaj jim priliva tuja žena. Na trati pred hišo se igrajo otroci, a ne njegovi, tuji so, tuji jezik govorijo. Trop ovc se vsuje zjutraj iz hleva kot nekdanji, a za njimi hodi tuji pastir. Polje in travniki okoli hiše zelenijo kot nekdanji, in jabolka in hruška cvetijo okoli in okoli, a sadove ne prinašajo več njemu, temveč tuju.

T. H.

Zarnikov Tevž

(RESNIČNA ZGODBA)

„Kaj se toliko ubijaš s to revščino! Pusti vse skupaj, pojdi v rajh, tam živi kmet kakor gospod“ — je dejal Lenc, falirani študent, Zarnikovemu Tevžu, ko je ravno opravil pri svojih ovcah in kozah ter prihajal iz hleva.

„Saj bi, pa siromak se itak nikoli ne izkoplje!“ je odvrnil Tevž.

„Ni res! Zdj imaš priložnost. Saj veš, kako Hitler išče ljudi okoli in okoli, in jih vabi, da bi prišli v rajh. Tam je tudi kmetov premalo. Dosti kmetij čaka novega gospodarja. Na Poljskem, tam bi bil lahko kar veleposestnik! Pa če nočeš na Poljsko, na Koroško pojdi. Tam je dosti kmetij, kjer so kmetje v preteklih slabih letih dogospodarili in morali pustiti. Lepše bi imel, večje poslastvo, več živine, boljše hiše, stroje, vse lepo urejeno, lahko bi prodajal pridelke za drag denar...“

Tako je Lenc govoril Tevžu. Tevž je imel dve kravi, štirideset ovc, prodajal je volno in sir in vsako leto je priredil še enega vola, da ga je tudi prodal. Imel je preprosto kmetijo, trdno po starem postavljeno hišo, streha iz škodelj je imela velik napušč, okoli hiše pa je bil hodnik z izrezljanimi deskami in rožami, ki jih je gojila njegova žena. Bogastva res ni bilo velikega, slabo pa tudi ni živel. Odkar pa je začel Lenc k

njemu hoditi, mu je jela pojemati za dovoljnost in domača skromnost.

Pa ne samo Tevžu se je tako godilo. Tudi druge ljudi v vasi je Lenc nago varjal, naj se izselijo v boljše razmere, govoril je o paradižu v rajhu; kmetom, delavcem in obrtnikom. Vse je prevzela velika želja po lepem življenju v tuji deželi. Sanjali so o lahkem delu, lepem zaslužku, o nizkih cenah kruha in blaga, o zabavah in kratkočasju, ki ga tam uživa vsak človek. Zahrepeneli so po tej obljubljeni deželi.

*

Nedelja. Farani so se po navadi zbrali k božji službi v cerkvi. Opravljali so jo mesto župnika gospod Just. Bili so tukaj doma in so se za nekaj časa odtrgali od svojega obilnega dela, da so pogledali k svojim dragim domačim. Prebrali so evangelij in oznanila in zdaj začeli s pridigo. „Dragi katoliški verniki. Preti vam velika nevarnost, prav vam tukaj, ki ste iz te fare. Krivi preroki vam obljubljajo lepo življenje, če zapustite ta kraj, če se preselite drugam... Toda ali ste pomislili, da je tam v tisti državi zavržen križ Kristusov in mesto njega se časti drugačen, poganški križ? Sveti oče tožijo, kako jih muči skrb za katoliško Cerkev in katoličane v tisti državi, ker ne držijo državniške svečane besede, dane sveti Cerkvi, ker širijo krive nauke o Bogu in Kristusu, ker zametujejo Kristusovo cerkev, ki je za vse ljudi na svetu. Zaradi tega tudi učijo drugačne zapovedi, ne božje, ka-

kor jih poznamo mi, učijo drugačno pravico kakor pa jo je učil Kristus. Upri so se Bogu. Laž in nasilje vladata tam. To so dejstva; resnica je vse, kar sem vam povedal. V skrbi za vas, za vašo vernost in vaše duše vam kličem: verjemite mi, dobro vam hočem! Ali res hočete spravljati v nevarnost svojo vernost, prodati božjo milost iz svojega srca in večno blaženost za par zemeljskih drobtin? Nikar se ne izneverite svojim verni domačnosti, ne zapuščajte svoje domačije. Če jo zapustite, tuji ljudje bodo prevzeli vašo dediščino. In nihče se vas ne bo spominjal v molitvi v tej cerkvi. Izbrisano bo spomin za vas, mi, kakor je izbrisano spomin ljudstev, ki so se odrekli svoji veri. Tuj rod, tuja govorica se bo širila tod...“

Svareče, goreče so govorili gospod Just. Kakor prerok so stali pred svojim ljudstvom.

Ljudstvo pa njegovih opominov ni sprejelo. Nahujskali so domači in tuji agenti ljudi proti gospodu Justu, češ, ni res, kar pravijo, vera v rajhu je svobodna, nihče ne preganja duhovnikov, ne Cerkev in ne vernikov. Gospod govorijo v cerkvi le politiko, ne privoščijo nič dobrega svojim ljudem. In so verjeli rajši Lencu, faliranemu študentu, kakor pa gospodu Justu.

„Prekleti far, kaj se vmešava v politiko!“ so rekali.

„Še enkrat naj pridejo gospod Just in naj tako govorijo v cerkvi, jaz jih ubijem,“ je dejal Zarnikov Tevž.